Olli Mäenpää
21.3.2025

Perustuslakivaliokunnalle

Hallituksen esitys laeiksi saamelaiskäräjistä annetun lain ja rikoslain 40 luvun 11 §:n muuttamisesta (HE 100/2023 vp)

Perustuslakivaliokunta pyytänyt minua arvioimaan ehdotettua sääntelyä oikeusturvaa koskevan perustuslain 21 §:n kannalta (mm. riippumattomuus ja valituslupakynnystä koskeva sääntely).

Yleinen muutoksenhakuoikeus (6 luku)

Lakiehdotuksen 42 §:n mukaan saamelaiskäräjien hallituksen ja lautakunnan sekä saamelaiskäräjien asettaman muun toimielimen päätökseen saisi muissa kuin vaaliluetteloa koskevissa asioissa hakea muutosta valittamalla saamelaiskäräjille, jollei tässä laissa tai muualla laissa toisin säädetä. Saamelaiskäräjien päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen hallintoprosessilain mukaisesti. Muutoksenhakua koskeva sääntely mukautuu myös näiltä osin perustuslain 21 §:ssä säädettyihin vaatimuksiin.

Muutoksenhaku vaaliluetteloa koskevissa asioissa (5 luku)

Oikaisuvaatimus vaalilautakunnan päätöksestä

Muutoksenhakua vaalilautakunnan päätökseen koskevan sääntelyn mukaan se, joka katsoo, että hänet on oikeudettomasti jätetty pois vaaliluettelosta, saa 26 §:n 1 momentin mukaan vaatia vaaliluetteloa koskevaan päätökseen oikaisua vaalilautakunnalta. Tällainen oikaisuvaatimus voidaan tehdä vaalilautakunnan 23 §:n perusteella tekemästä päätöksestä, joka koskee henkilön ottamista vaaliluetteloon. Vaaliluetteloon on 23 §:n 3 momentin mukaan hakemuksesta otettava äänioikeutettu henkilö. Edellisissä vaaleissa vaaliluetteloon merkitty henkilö otetaan kuitenkin 4 momentin mukaan vaaliluetteloon ilman hakemusta, mikäli hän täyttää voimassa olevassa laissa säädetyt vaaliluetteloon merkitsemisen edellytykset.

Ehdotettu sääntely on merkityksellistä ennen kaikkea oikeusturvaa koskevan perustuslain 21 §:n kannalta. Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Päätös, joka koskee vaaliluetteloon ottamista on sellainen oikeuksia koskeva päätös, kuuluu epäilemättä säännöksen soveltamisalaan. Perustuslain 21 §:n 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Vaaliluetteloon ottamista koskevaan päätökseen olisi ehdotetun sääntelyn mukaan oikeus hakea oikaisua vaalilautakunnalta. Perustuslakivaliokunnan kannan mukaisesti (PeVL 55/2014 vp, s. 3) tällaisen oikaisuvaatimusmenettelyn tarkoituksena on osaltaan toteuttaa perustuslain 21 §:n 2 momentissa tarkoitettuja hyvän hallinnon takeita. Valiokunnan mukaan oikaisuvaatimussääntelyä on siten syytä tarkastella myös siitä näkökulmasta, että se voi muodostaa asiallisesti — joskaan ei muodollisesti — osan hallinto-oikeudellisen muutoksenhakujärjestelmän kokonaisuudesta. Valiokunta on katsonut myös, että oikaisuvaatimusmenettelyä voidaan tältä kannalta pitää tavallaan muutoksenhaun ensimmäisenä vaiheena, vaikka kysymys ei olekaan tuomioistuimessa tapahtuvasta lainkäytöstä, minkä vuoksi se ei voi täyttää perustuslain 21 §:n 1 momentin vaatimusta siitä, että jokaisella on oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi (ks. myös PeVL 88/2022, kohta 9).

Ehdotettu oikaisuvaatimusmenettely, jossa päätösvaltaa käyttää vaalilautakunta, täyttää perustuslain 21 §:ssä oikeusturvalle, muutoksenhakujärjestelmän kokonaisuudelle ja hyvän hallinnon takeille asetetut vaatimukset. Oikaisuvaatimusmenettely toteuttaa oikeusturvaa muutoksenhaun ensimmäisenä vaiheena, mutta se ei kuitenkaan toteuta perustuslain 21 §:n 1 momentissa määriteltyä oikeutta saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Muutoksenhakulautakunnan asema

Lakiehdotuksen 41 §:n 1 momentin mukaan saamelaiskäräjien vaaliluetteloasioiden muutoksenhakulautakunta (jäljempänä *muutoksenhakulautakunta*) toimisi ensimmäisenä muutoksenhakuasteena lain 26 §:n mukaisissa vaaliluetteloon ottamista ja siitä poistamista koskevissa asioissa. Vaalilautakunnan päätökseen oikaisuvaatimusta koskevassa asiassa saisi 26 §:n 4 momentin mukaan hakea muutosta siten kuin 41 l §:ssä säädetään. Ehdotetun 41 l §:n mukaan muutoksenhakulautakunnalle osoitettu valitus on toimitettava vaalilautakunnalle 14 päivän kuluessa vaalilautakunnan oikaisuvaatimuksen johdosta tehdyn päätöksen tiedoksisaannista.

Valituslautakunnat, jollaisena lakiehdotuksen mukaista muutoksenhakulautakuntaa on perusteltua pitää, ovat sellaisia muutoksenhakuelimiä, joista on perustuslain 98 §:n 3 momentin ilmentämän periaatteen mukaisesti säädettävä lailla ja joiden toiminnassa perustuslain 21 §:n 2 momentissa tarkoitettujen oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeiden tulee täyttyä (PeVL 25/2004 vp, s. 2, PeVL 15/2002 vp, s. 3, PeVL 55/2002 vp, s. 3). Näiden valituslautakuntaa koskevien kriteerien voidaan katsoa täyttyvän, kun lakisääteisyyden vaatimuksen kannalta ehdotettua sääntelyä voidaan pitää riittävänä ja lautakunta soveltaisi asiaa käsitellessään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia (41 h §).

Arvioitaessa sitä, täyttääkö muutoksenhakulautakunnan asemaa koskeva sääntely myös perustuslain 21 §:n 1 momentissa tarkoitetun riippumattoman lainkäyttöelimen kriteerit, on lähtökohtana se, että perustuslain ilmaisulla muu riippumaton lainkäyttöelin tarkoitetaan perusoikeusuudistuksen esitöiden (HE 309/1993 vp, s. 74) mukaan paitsi toimielimen riippumattomuutta suhteessa toimeenpanovaltaan, myös sen puolueettomuutta suhteessa asian eri osapuoliin. Epäilemättä se edellyttää riippumattomuutta myös suhteessa ulkopuolisiin tahoihin.

Saamelaiskäräjien yhteydessä toimiva muutoksenhakulautakunta olisi lakiehdotuksen mukaan itsenäinen ja riippumaton toimielin (41.2 §), jossa asian käsittelyyn sovellettaisiin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia (41 h §). Muutoksenhakulautakunnan puheenjohtajalta ja jäseneltä edellytettäisiin riippumattomuutta tuomiovallan käyttämisessä, ja he toimisivat tuomarin vastuulla (41 e §). Puheenjohtajaan ja lakimiesjäseneen sovellettaisiin tuomarinviran yleisiä kelpoisuusvaatimuksia (41 b.1 §), ja heillä olisi sama erottamattomuussuoja kuin tuomarilla (41 c §). Näitä säännösperustaisia edellytyksiä voidaan pitää muutoksenhakulautakunnan riippumattomuuden takeiden kannalta välttämättöminä.

Riippumattomuus- ja puolueettomuusvaatimuksen kannalta on merkitystä myös muutoksenhakulautakunnan kokoonpanolla. Perustuslakivaliokunta on näiden vaatimusten kannalta pitänyt ongelmallisena sitä, että intressipohjaisten jäsenten määrä muodostuisi lautakunnassa enemmistöksi (ks. PeVL 25/2004 vp, s. 2 ja siinä mainitut lausunnot). Arvioidessaan kutsunta-asiain keskuslautakunnan asemaa koskevaa lakiehdotusta perustuslakivaliokunta katsoi, että puolueettomuusvaatimus ei täysin täyttynyt, kun lautakunnan kokoonpanosääntely avoimuudessaan jätti sen mahdollisuuden, että jopa puolet lautakunnan jäsenistä tuli puolustushallinnosta (PeVL 37/1997 vp, s. 3).

Lakiehdotuksen 41 b §:n 3 momentin mukaan valioneuvosto asettaisi muutoksenhakulautakunnan saamelaiskäräjien ehdotuksesta. Puheenjohtajan ja muun jäsenen ei tarvitsisi olla merkittynä saamelaiskäräjien vaaliluetteloon (41.b.2 §). Saamelaiskäräjien jäsen tai varajäsen, vaalilautakunnan jäsen tai varajäsen tai saamelaiskäräjien palveluksessa oleva henkilö ei voisi kuulua muutoksenhakulautakuntaan (41 b.4 §). Saamelaiskäräjien hallituksen jäsenenä tai varajäsenenä ei voisi olla muutoksenhakulautakunnan jäsen tai varajäsen 13.5 §). Näin ollen ehdotettu sääntely estäisi sen, että muutoksenhakulautakunnan jäsenet voisivat tulla saamelaiskäräjien jäsenten, vaalilautakunnan jäsenten tai saamelaiskäräjien henkilöstön piiristä.

Muutoksenhakulautakunnan perusoikeutena määritellyn riippumattomuuden turvaamiseksi saamelaiskäräjät ei myöskään voi tehdä jäsenehdotusta, joka muulla tavoin vaarantaisi lautakunnan kokoonpanon puolueettomuuden. Vastaavasti valtioneuvosto ei voi asettamispäätöstä tehdessään noudattaa saamelaiskäräjien ehdotusta, jos se vaarantaisi lautakunnan puolueettomuuden. Lautakunnan kokoonpanoa koskevan sääntely voidaan katsoa näissä puitteissa turvaavan sen puolueettomuuden ja riippumattomuuden siten kuin perustuslain 21 §:n 1 momentti edellyttää riippumattomalta lainkäyttöelimeltä.

Lakiehdotuksen sisältämä sääntely perustaisi esitetyt näkökohdat huomioon ottaen vaaliluetteloon merkitsemistä koskevissa asioissa ensi vaiheessa oikeuden saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva vaalilautakunnan oikaisuvaatimukseen antama päätös perustuslain 21 §:n 1 momentissa edellytetyllä tavalla riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi hakemalla siihen muutosta valituksella muutoksenhakulautakunnalta.

Oikeus valittaa muutoksenhakulautakunnan päätöksestä

Muutoksenhakulautakunnan päätökseen saisi lakiehdotuksen 41 m §:n mukaan hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Sääntelyä on paikallaan arvioida siltä kannalta, että perustuslaki ei sinänsä edellytä kaikissa asioissa rajoituksetonta jatkovalitusoikeutta tuomioistuimen tai riippumattoman lainkäyttöelimen päätökseen (esim. PeVL 23/2013 vp). Esimerkiksi perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVM 5/1998 vp) säädetyn vaalilain 27 §:n 3 momentin mukaan hallinto-oikeuden päätökseen äänioikeusrekisteriin ottamista koskevassa asiassa ei saa hakea muutosta valittamalla.

Perustuslaki ei siis edellytä tällaista jatkovalitusoikeutta. Ehdotetun valitusluvanvaraisen jatkovalitusoikeuden perustavan sääntelyn voidaan kuitenkin katsoa tuovan lisävahvistusta perustuslain 21 §:ssä tarkoitetun oikeusturvan saatavuudelle ja toteuttamiselle.

Vaalilautakunnan päätökseen kohdistuva valituskielto

Vaalilautakunnan päätökseen ehdokaslistoista ei 1. lakiehdotuksen 27 §:n 5 momentin mukaan saisi hakea erikseen muutosta. Äänioikeutetulla olisi kuitenkin lakiehdotuksen 40 §:n 1 momentin mukaan oikeus saattaa vaalien tuloksen vahvistamista koskevan vaalilautakunnan päätöksen lainmukaisuus oikaisuvaatimukselle saamelaiskäräjien hallituksen käsiteltäväksi ja 3 momentin mukaan oikeus valittaa oikaisuvaatimukseensa annetusta hallituksen päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Valituskielto koskisi säännösehdotuksen mukaan vain ehdokaslistapäätöksestä erikseen tehtävää valitusta. Äänioikeutetulla olisi sen sijaan oikeus saattaa ehdokaslistoja koskevan vaalilautakunnan päätöksen lainmukaisuus arvioitavaksi oikaisuvaatimuksella ja oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn vaalilautakunnan päätökseen kohdistuvalla valituksella. Valituskielto ei siten muodostu ongelmalliseksi perustuslain 21 §:n kannalta (ks. myös PeVL 90/2022 vp, 15 kohta, PeVL 61/2002 vp, s. 8-9).

Valituksen luvanvaraisuus

Lakiehdotuksen 41 m §:n mukaan muutoksenhakulautakunnan päätökseen vaaliluetteloa koskevassa asiassa saisi hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Perustuslain

21 §:n kannalta ehdotettua valituksen luvanvaraisuutta tarkasteltaessa on keskeistä varmistua siitä, että muutoksenhakujärjestelmä kokonaisuutena turvaa sekä oikeusturvan saatavuuden ja riittävyyden että asian käsittelyn niin joutuisasti kuin se on oikeusturvavaatimuksen valossa mahdollista.

Järjestelmän soveltamisen tulee perustuslakivaliokunnan mukaan kaikissa asiaryhmissä perustua yhtenäiseen ja johdonmukaiseen arvioon perustellun oikeussuojan tarpeesta. Tällöin on tarkasteltava etenkin sitä, turvaavatko korkeinta hallinto-oikeutta edeltävät muutoksenhakujärjestelyt kyseisessä asiaryhmässä asian laadun ja merkittävyyden edellyttämät oikeusturvatakeet. Merkitystä on myös sillä, riittääkö korkeimman hallinto-oikeuden velvollisuus tai mahdollisuus valitusluvan myöntämiseen laissa säädettyjen perusteiden täyttyessä turvaamaan oikeusturvan saatavuuden kyseisessä asiaryhmässä. Myönteisissä tapauksissa valituslupajärjestelmän soveltaminen on perustuslain 21 §:n valossa yleensä perusteltua (PeVL 16/2019 vp, s. 3-4; PeVL 32/2012 vp, s. 3).

Perustuslakivaliokunta on todennut myös, etteivät asian laatu tai merkittävyys välttämättä edellytä pääsyä korkeimpaan hallinto-oikeuteen ilman valituslupaa kaikissa sellaisissakaan asiaryhmissä, joihin valitusvaiheessa useimmin liittyy vaativia oikeuskysymyksiä tai jotka ovat yleensä asianosaisen tai yhteiskunnan kannalta erityisen merkittäviä tai laaja-alaisia (ks. PeVL 55/2014 vp, s. 4, PeVL 29/2017 vp, s. 3).

Valitusluvan edellyttäminen haettaessa muutosta riippumattomana lainkäyttöelimenä toimivan muutoksenhakulautakunnan päätökseen korkeimmalta hallinto-oikeudelta on sinänsä hallinto-oikeudellisen muutoksenhakujärjestelmän ja korkeimman hallinto-oikeuden roolin yleisen kehittämisen mukainen sääntelyratkaisu. Oikeusturvan saatavuuden kannalta on keskeistä, että ehdotettu valituksen luvanvaraisuus ei merkitse valituskieltoa. Edeltävä muutoksenhakujärjestelmä huomioon ottaen valitus ei myöskään kohdistuisi ensi asteen päätökseen eikä korkein hallinto-oikeus siten toimisi vaaliluetteloa koskevissa asioissa ensimmäisenä ja ainoana muutoksenhakuasteena (ks. myös PeVL 16/2019 vp, s. 6). Myös korkeinta hallinto-oikeutta edeltävien muutoksenhakujärjestelyjen voidaan vaaliluetteloa koskevissa asioissa arvioida turvaavan näiden asioiden laadun ja merkittävyyden edellyttämät oikeusturvatakeet. Ehdotettuun valituksen luvanvaraisuuteen ei siten ole huomauttamista valtiosääntöoikeudelliselta kannalta.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Valituksen luvanvaraisuutta koskevan 41 m §:n mukaan korkeimmalla hallinto-oikeudella olisi velvollisuus myöntää valituslupa, ”jos lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto oikeuden ratkaistavaksi ja valituslupahakemuksessa on esitetty perusteltu väite muutoksenhakulautakunnan päätöksen perustumisesta syrjintään tai ilmeiseen lainvastaisuuteen”.

Säännösehdotus on muotoiltu niin, että valitusluvan myöntämisen perusteena olisi mahdollinen vain näin muotoiltu ennakkopäätösperuste. Valitusluvan myöntämisen perusteina eivät siten tulisi sovellettaviksi hallintoprosessilain 111 §:n mukaiset kaksi muuta perustetta, jotka ovat ilmeinen virhe ja muu painava syy. Toisaalta ennakkopäätösperusteen soveltamisala laajenisi, sillä pelkästään säännösehdotuksessa tarkoitetun perustellun väitteen esittäminen ilmeisestä lainvastaisuudesta perustaisi ehdotuksen mukaan korkeimmalle hallinto-oikeudelle velvollisuuden valitusluvan myöntämiseen. Ilman tätä laajennusta korkein hallinto-oikeus arvioisi hallintoprosessilain 111 §:n mukaan ensin erikseen, onko tärkeätä myöntää valituslupa ennakkopäätösperusteella.

Valitusluvan myöntämisperusteiden ehdotettua sääntelyä arvioitaessa on merkitystä ensinnäkin sillä, että valituslupaperusteiden määrittely hallintoprosessilain 111 §:stä poikkeavasti on sinänsä mahdollista, jos siihen on hyväksyttävät perusteet. Valitusluvan perusteiden rajoittamisella ehdotetulla tavalla on tarkoituksena turvata saamen kansan sisäistä itsemääräämisoikeutta, joka perustuu saamelaisille perustuslain 121 §:n 4 momentissa turvattuun itsehallintoon. Sillä on perustelujen mukaan myös kiinteä kytkentä saamelaisille alkuperäiskansana perustuslain 17 §:n 3 momentissa turvattuun oikeuteen ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Valituslupaperusteiden rajoittamiselle on siten sinänsä hyväksyttävä sekä kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden ja perustuslain kontekstissa painava peruste.

Valitusluvan myöntämisvelvollisuuden perusteeksi riittäisi ehdotetun säännöksen mukaan valituslupahakemuksessa esitetty perusteltu väite päätöksen syrjivyydestä tai ilmeisestä lainvastaisuudesta. Ehdotettu ilmeinen lainvastaisuus -peruste voisi kohdistua paitsi perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien myös muun lainsäädännön vastaisen päätöksenteon, joten lupaperusteen soveltamisala muodostuisi näin tulkittuna varsin laajaksi. Korkeimmalla hallinto-oikeudella olisi pelkästään tällaisen väitteen perusteella velvollisuus hallintoprosessilain 79 §:n mukaan harkita kaikkia esiin tulleita seikkoja ja päättää, mihin seikkoihin ratkaisu voidaan perustaa. Valitusluvan hakijan kannalta tämä velvoite turvaisi osaltaan oikeusturvan riittävyyttä ja reaalisuutta. Lisäksi sääntely mahdollistaisi tehokkaan oikeussuojan antamisen ja oikeuskäytännön yhtenäisyyden turvaamisen suhteessa ilmeisen lainvastaiseen päätöksentekoon, mitä voidaan pitää yhtenä valituksen luvanvaraisuuteen kohdistuvana perusvaatimuksina.

Valitusluvan myöntämisperusteiden rajoittaminen ehdotetulla tavalla vain syrjintään ja ilmeiseen lainvastaisuuteen voisi toisaalta merkitä, että valituslupaa ei välttämättä voitaisi myöntää, jos valituslupahakemuksessa on esitetty perusteltu väite muutoksenhakulautakunnan päätöksen perustumisesta muuhun lainvastaisuuteen, joka ei ole ilmeinen tai jota ei säännösehdotuksessa tarkoitetulla tavalla voida väittää ilmeiseksi. Tällainen voisi olla esimerkiksi väite hallinnon oikeusperiaatteiden vastaisesta harkintavallan käytöstä, menettelyvirheestä tai toimivallan ylityksestä. Myös tällaisesta valitusperusteesta voisi olla tärkeää saada korkeim-

man hallinto-oikeuden ennakkopäätös lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa, vaikka valitusluvan myöntämisen ilmeisyyskynnys ei välttämättä ylity. Ilmeisyyskriteerin vaikutus korkeimman hallinto-oikeuden toimivaltaan valituksen tutkimisessa jää myös jossain määrin epäselväksi.

Nämä näkökohdat puoltaisivat valitusluvan myöntämistä ehdotettua laajemmin ainakin sillä hallintoprosessilain 111 §:n 1 momentin 1 kohdassa määritellyllä yleisellä perusteella, että lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeätä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi. Ehdotetusta säännöksestä olisi siten tämä näkökohta huomioon ottaen mahdollista poistaa sen loppuosa ”ja valituslupahakemuksessa on esitetty perusteltu väite muutoksenhakulautakunnan päätöksen perustumisesta syrjintään tai ilmeiseen lainvastaisuuteen”.

Näin muotoiltu ennakkopäätösperuste vastaisi sisällöltään hallintoprosessilain 111 §:n 1 momentin 1 kohdassa määriteltyä valitusluvan myöntämisperustetta. Valitusluvan myöntämisen tällä perusteella voidaan tuskin arvioida rajoittavan saamelaisille perustuslain 121 §:n 4 momentissa turvattua itsehallintoa tai olevan ongelmallista sen kansainvälisoikeudellisten takeiden kannalta. Tältä kannalta on aiheellista lisäksi ottaa huomioon, että päätöksenteon on itsehallinnonkin puitteissa oltava perustuslain 2 §:n 3 momentin edellyttämällä tavalla lainmukaista. Samoin saamelaiskäräjien vaalien rehellisyyden ja avoimuuden turvaamisen voidaan katsoa puoltavan mahdollisuutta niiden lainmukaisuuden varmistamiseen ehdotetun valituslupajärjestelmän normaaleissa puitteissa. Samoista lähtökohdista olisi mahdollista arvioida myös kahden muun hallintoprosessilain 111 §:ssä säädetyn valitusluvan myöntämisperusteen – ilmeinen virhe ja muu painava syy – soveltamista.

Vaalimenettelyyn liittyvien erityisten piirteiden vuoksi voisi olla paikallaan edellyttää, että korkeimman hallinto-oikeuden on käsiteltävä valituslupaa koskeva asia ilman aiheetonta viivytystä. Myös perustuslain 21 §:n 1 momentissa jokaiselle turvattu oikeus saada asiansa käsitellyksi tuomioistuimessa ilman aiheetonta viivytystä puoltaisi tässä sääntely-yhteydessä tällaista velvoitetta (ks. myös PeVL 61/2024, kappale 13). Tosin erityissäännöksen tarvetta vähentää se, että vaaliasiat käsitellään korkeimmassa hallinto-oikeudessa vakiintuneesti varsin ripeästi.